

## **Slaveri og tjenstedeling i menigheden**

Med jævne mellemrum blusser debatten om tjenstedeling i menigheden op, og ofte sammenligner man slaveriet med tjenstedeling i menigheden.

### **I kortform**

Kan man det? Svar: Nej, for slaveri er en menneskelig ordning, som vi med rette har ophævet, mens tjenstedeling er en guddommelig ordning, som vi ikke kan ophæve uden at være ulydige imod Gud.

### **I længere form**

Argumentationen for en sådan sammenligning lyder således: Slaveriet er en guddommelig ordning eller i det mindste accepteret og legitimeret af Gud, vi har med rette afskaffet slaveriet, fordi det er en ond og afskyelig institution, og det er vi enige om i dag. Vi er altså gået længere end Bibelen og har ophævet en bibelsk ordning. Det skal vi også gøre, for der er ansatser i Bibelen, der legitimerer dette skridt (Gal 3,28).

På helt samme måde skal vi gøre med tjenstedelingen i menigheden. Den er en guddommelig ordning, den skal vi ophæve, fordi den er nedværdigende og undertrykkende over for kvinder, og følger vi udviklingen vil vi også en dag afskaffe tjenstedelingen og være enige om, at det er godt og rigtigt. Vi skal altså gå længere end, hvad Bibelen lærer og ophæve en bibelsk ordning, og det skal vi gøre, fordi der er ansatser i Bibelen, der legitimerer dette skridt (Gal 3,28).

### **Vurdering**

Argumentationen er baseret på den helt afgørende forudsætning, at slaveri er en guddommelig ordning, men det er ikke tilfældet. Intet sted i vores bibel er slaveri beskrevet som en guddommelig ordning, som Gud har indsat i denne verden, fordi det er hans vilje.

Moselovens regler vedrørende slaveri er ophævede for os kristne, da vi ikke er forpligtet på Moseloven (Gal 3,19; Ef 2,15 og ApG 15). Vi har formaninger i NT vedrørende slaveri, idet slaver og slaveejere får specifikke formaninger, men intet sted argumenteres der med, at slaveri er Guds ordning, som Gud har indsat i denne verden, og som er Guds vilje. Formaningerne er situationsbestemte. Det er formaninger, der er gældende, når denne situation forelægger, men de legitimerer ikke ordningen.

Ofte vil man argumentere med, at når Gud giver etiske retningslinjer, som regulerer slaveri, da betyder det, at Gud accepterer slaveri og legitimerer det. Det er et eksempel på dårlig logik. Vi har mange eksempler på etiske bud, der regulerer forhold, der er onde, syndige og umenneskelige, uden at Gud accepterer og legitimerer disse forhold. Gud accepterer og legitimerer ikke vold, udnyttelse, undertrykkelse, forfølgelse, tyveri og fængslinger, men giver etiske retningslinjer for, hvordan vi skal forholde os til disse.

Eksempel: Matt 5,39: ”Men jeg siger jer, at I ikke må sætte jer til modværge mod dem, der vil jer noget ondt.” Det er Guds formaning vedrørende forholdet til dem, der vil os noget ondt. Betyder denne formaning at Gud accepterer og legitimerer ondt? Svar: Nej! De ti bud viser, at Gud ikke vil eller accepterer noget ondt.

Eksempel: Matt 5,39: ”Men slår nogen dig på din højre kind, så vend også din anden til.” Det er Guds formaning vedrørende forholdet til dem, der håner og fornærmer os. Betyder denne formaning at Gud accepterer og legitimerer dette? Svar: Nej! De ti bud viser, at Gud ikke vil eller accepterer hån og fornærmelse. Gud vil, at næstens liv, ægteskab, sandhed og ejendom beskyttes.

Eksempel: Matt 5,40: ”Og vil nogen ved rettens hjælp tage din kjortel, så lad ham også få kappen.” Det er Guds formaning vedrørende trusler og pressio. Betyder denne formaning at Gud accepterer og legitimerer trusler og pressio? Svar: Nej! De ti bud viser, at Gud ikke vil eller accepterer trusler, pressio og overgreb. Gud vil, at næstens liv, ægteskab, sandhed og ejendom beskyttes.

Eksempel: Hebr 10,34: ”For I led med de fængslede, og I fandt jer med glæde i, at man røvede jeres ejendom”. Betyder dette, at Gud accepterer og legitimerer forfølgelse og tyveri. Svar: Nej!

Ofte nævner man 1 Kor 7,24: ”Brødre, over for Gud skal enhver blive i det, som han blev kaldet i.” Man kan også nævne vers 17 og 20. Man forstår det som en beskrivelse af sociologisk status (omskåren/uomskåren; gift/ugift og slave/fri), og Paulus befaler, at enhver skal blive i den sociologiske situation, man blev kaldet i. Hovedsynspunktet i denne tolkning er: Bliv i den situation, du blev kaldet i. Den kristne skal ikke ændre den, men leve som kristen i den.

Paulus befaler da, at slaven skal blive i sit slaveri. Dette forstår man som en klar begrundelse for slaveriet. Men den sociologiske tolkning af 1 Kor 7,24 (og vers 17 og 20) er forkert. Der er nemlig tre problemer i denne tolkning.

Det ene problem er, at Paulus ellers aldrig anvender ”at kalde” og ”kald”/”kaldelse” i denne dobbelte betydning, hvor det betegner både akten at kalde til frelse og den situation, hvor kaldet lyder. Paulus anvender alle andre steder ”at kalde” og ”kald” om kaldelse til frelse.

Det andet problem er, at denne tolkning er i modsætning til resten af kapitlet. Paulus formaner, tilråder eller tillader igen og igen, at de kristne ændrer deres sociologiske situation:

Den ugifte skal gifte sig (vers 2)

Ugifte og enker skal forblive ugift eller gifte sig (vers 8-9)

Den fraskilte skal forblive ugift eller forlige sig med sin mand (vers 11)

Den kristne skal acceptere skilsmisse fra en ikke-kristen ægtefælle (vers 15)

Slaven opfordres til at blive fri, hvis det er muligt (vers 21)

Jomfruen kan gifte sig (vers 27-28 og 36ff)

Den trolovede kan gifte sig (vers 28)

Det tredje problem er, at Paulus i vers 21 opfordrer slaven til at benytte sig af muligheden for at blive fri.

1 Kor 7,24 (og vers 17 og 20) er en befaling, om at man skal leve i overensstemmelse med kaldet til frelse. Ved kaldet sættes de kristne ind i frelsens virkelighed, og den skal de kristne leve i overensstemmelse med. De skal forblive i den frelse, de blev kaldet ind i. Dér skal de leve som kristne. Dér skal de opfylde Guds bud. Dette formuleres i vers 17 og gentages i vers 20 og 24. Kort sagt: De skal være og leve i den frelse, de blev kaldet til.

Slaveri er ikke Guds ordning. Slaveri er ikke en institution, som Gud accepterer som noget godt og legitimerer som noget, der er efter hans vilje. Så det at bruge forholdet til slaveri som eksempel på, at vi skal gå videre end Bibelen er et eksempel på falsk retorik. For når vi afviser slaveri som en ond og umenneskelig ordning, går vi ikke imod Bibelen, og vi går ikke længere end Bibelen, for Bibelen sanktionerer ikke slaveri.

## **Konklusion**

Ægteskabet er en skaberordning. Mand og kvinde er skabt til ægteskab. Ægteskabet findes i paradiset (1 Mos 2,24). Slaveri er ikke en skaberordning, og det findes ikke i paradiset. Slaveri er en syndefaldsordning, der opstår på grund af menneskers synd og ondskab.

Mandens hovedfunktion er en skaberordning. Den er baseret på skabelsen af manden (1 Kor 11,8-9 og 1 Tim 2,13). Den er han skabt med og til. Den findes i paradiset. Mandens hovedfunktion består i hans ledelse, og denne hovedfunktion appliceres på ægteskab (Ef 5,22-33) og menighed (1 Kor 14,33-36 og 1 Tim 2,11-15).

Denne forskel mellem på den ene side ægteskab og dets orden og menigheden og dens orden og på den anden side slaveri er også tydelig i de nytestamentlige formaninger vedrørende slaveri, for slaveriet begrundes ikke i forbindelse med disse (se Ef 6,5-9; Kol 3,22-4,1; 1 Tim 6,1-2; Tit 2,9-10 og 1 Pet 2,18). Forskellen er f.eks. markant i Ef 5,22-6,9; for forholdet mellem mand og hustru i ægteskabet begrundes ud fra forholdet mellem Kristus og menighed. Det er en guddommelig orden. Forholdet mellem børn og forældre begrundes ud fra det fjerde bud. Det er en guddommelig orden, men forholdet mellem slave og slaveejer begrundes ikke med, at det er en guddommelig orden.

I NT findes der ikke en opfordring til at afskaffe slaveriet. Afskaffelse af slaveriet er ikke et politisk program. Men der findes to ting vedrørende slaveri. Det ene er formaninger til slaver og slaveejerne. Det er situationsbestemte formaninger, der er gyldige, når situationen foreligger. Det andet er, at NT's lære om næstekærlighed, og om at der ikke er forskel på slave eller fri i Kristus (Gal 3,28) og Paulus' formaninger til slaveejereren Filemon (Filem 16) er nogle principper, som med nødvendighed vil ophæve slaveriet blandt kristne. Hvordan kan en elsket broder være ens slave (Filem 16)? Det er umuligt. NT's lære vil underminere slaveriet indefra.

Torben Kjær december 2018